

НОВА ЗОЛЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. || Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Найважливіша політична задача нашого сучасного покоління.

Яка вона, ця задача? Вибороти політичну, культурну і господарську автономію українських — під історичним й етнографічним оглядом — земель при Польщі. Наше сучасне покоління не має іншої важливішої місії. Від вислуду, чи і як воно сю місію виповнить, залежатиме його історичне значіння — його слава або його ганьба.

Засадне наше становище до проблеми національно-територіальної автоно-

ставинах, означені вже границі на полудни і сході, — усталені міжнародними умовами, зміна яких від нас не залежить. Натомість відмежування нашої автономної країни від решти Польщі лежить в обсягу нашої практичної політики навіть при сучасній політичній системі.

На нашій картографічній нarisі, отся майбутня т. ск. внутрішня границя, від заходу і півночі, означена тільки низкою пунктів, має очевидно тільки

ше-менше по Сян, як за австрійських часів Сх. Галичина), так само більша половина поліського, та скравок люблинського. Все те разом дає приблизно 115.000 кв. км., себто тільки що прим. Болгарія, більше ніж Угорщина, Португалія, втрое тільки що Швайцарія і т. ин. Всеї людности на сім просторі було-б приблизно 7 мільонів, себто приблизно як у Швеції, Португалії, а вдвое тільки що в Данії, Финляндії і т. ин. З того українців буде яких 5, поляків 1,2, жидів 0,8 мільонів.

Історично, географічно і культурно вся область розпадається на дві більше-менше рівні частини: південну — Галичину, і північну — Володимирію. Перша має густіше населення і крім хліборобства займається промислом; друга рідше заселена й живе виключно з хліборобства і лісового господарства. Осередком усеї області, під кожним оглядом першим, є очевидно Львів — столиця й осідок уряду і союму автономної Галичини-Володимирії.

Інформаційний матеріал для розяснення другого з поставлених питань подаємо окремо.

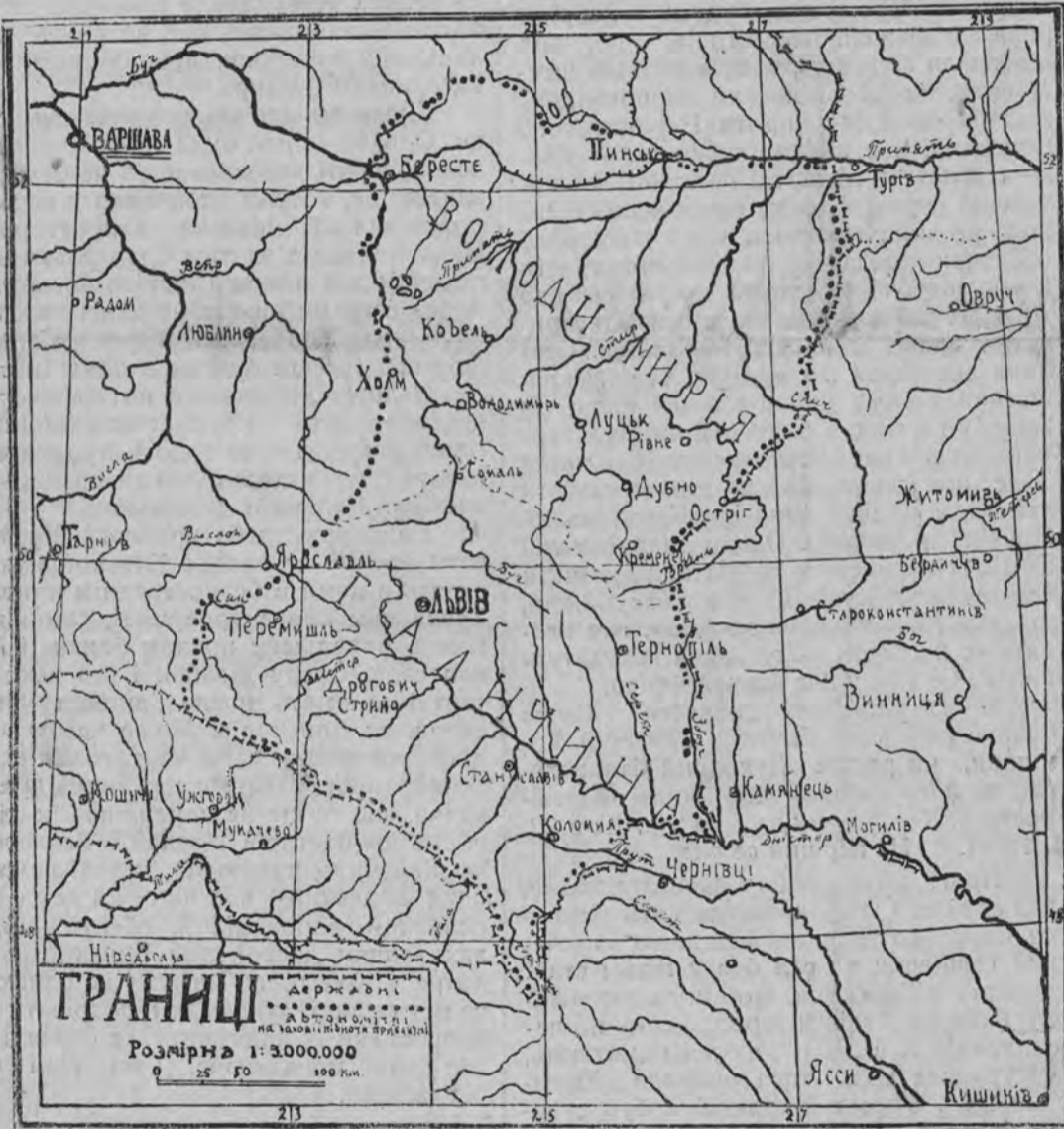
Конституційний закон

про самоуправу польського Шлезька з 15-го липня 1920. (Д. З. Р. П., 1920, № 78).

Поширений у нас погляд, буцімто Польща має наскрізь централістичний устрій та що єдиним, і то покищо теоретичним тільки, вилком у сім конституційним централізмом є знаний уже нашим читачам закон про автономію трьох галицько-українських воевідств з 26. IX. 1922. В дійсности воно не так. Полишаючи на боці Гданськ, що є навіть окремою державою з обмеженою суверенністю, маємо в Польщі територію з куди більшим обсягом автономних прав і привилеїв, ніж дає нереальний досі закон з 1922. Маємо на думці шлезьке воевідство — найменшу з усіх польських провінцій (мало понад 4.000 кв. км.), однак дуже сильно залюднену (біля 1, 2 міль., значить мало що менше ніж вдвое просторіше станицлавське в-во), а ще сильніше загосподароване (30 проц. людности живе в містах, підчас коли у львівським в-ві тільки 14 проц., не говорючи про якість снх і тих міст). Отсей інтересний південно-західний закуток Польщі тішиться, крім своїх багатств, ще й окремим органічним статутом політичним, якого сила і непорушність перевищує всі звичайні польські закони (в тому ряді і закон 26. IX. 1922); він має характер конституційного закону, що його однобічно не може змінити ні президент, ні сойм РП., ні оба разом.

Як се сталося? Попередусього треба дати позір на дату статута: 15. VII. 1920, — а зрозуміється багато. В початках свого існування, з недовірем трактована навіть власними творцями, неупорядкована внутрі і повна небезпек іззовні — Польща була куди податливіша і щедріша, ніж потім, як доцільними заходами і щастем вона скріпилася на всі боки. Сьогодні, той самий Шлезьк певно такого статута вдруге не дїставби. Маючи се на увазі, чи не плакати нам гірко над помилками нашого політичного проводу, що не подбав рано і як слід про міжнародний статут для Галичини в 1919-ім р.?

Згаданий конституційний закон був ухвалений ще перед горішньо-шлезьким плебісцитом. Він мав наперед приєднати шлезьку людність для ідеї злуки з Польщею, а далі — забезпечити різні права й користи мешканців від оточення серед польського політичного і господарського моря. При сім малося на увазі не лише тамошню шлезьку людність, а й польську. Отся ціль забезпечення окремих інтересів країни досягнена, як не вповні то в дуже значній мірі, органічним статутом з 15. VII.

мії українських земель при Польщі засоване в 22-ім числі нашого органу, з приводу відкриття нового союму, у статті „За автономію українських земель при Польщі.“ Про річевий і тактичний бік сеї справи прийдеться нам ще нераз підіймати розмову. Сим разом обмежаємося до двох моментів: а) як виглядала-б під оглядом територіальним українська автономна область; б) які політично-правні зразки подібної самоуправи подибуємо в сучасній нам європейській практиці?

До вяснення першого питання, чи радше для зорієнтування в нім, подаємо ось-тут нарис мапки. Вона обіймає всі наші простори під Польщею; окрім того сумежні наші полоси в Чехословаччині, Румунії і ССРСР. Українська автономна одиниця при Польщі мала-б, у даних об-

приблизний характер, так лише *exempli gratia*, і не є жадним конкретним проектом. Правду сказати, проведення адміністраційної межі в тих місцях страшенно трудне. Вона не може спиратися ні на самі історичні принципи — бо відносини геть змінилися — ні на язикових обставинах, які часто є глумом над господарськими і комунікаційними вимогами. Одним словом, означення подібної границі вимагає дуже подрібного підготування і мусить бути вислудом компромісу різних чинників.

Взявши за підставу отсю схематичну межу, одержуємо відокремлену територію, що в неї входять три теперішні південно-східні воевідства: станицлавське, тернопільське і волинське — в цілости, львівське в більшій половині (біль-

1920. Щоби зрозуміти всі його користи, просямо читачів взяти до рук постанови нашого закону з 26. IX. 1922, як вони переповніжені у 22-ім числі нашого часопису (постанови на 1000 проц. корисніші від того „лічного“, що сьогодні маємо), і порівняти їх з головними постановами шлезького статута в нижче поданим коротеньким змісті.

Наперед обсяг тих справ, що виняті зділ загальнодержавного законодавства і компетенції центрального уряду куди шуршій ніж малою бути в Галичині. Тут самі господарські добродії і свідатарні справи, і то в обмеженій обсязі, а лише справи виробничі в освітній творчій політиці; там, на Шлезьку, між 17 перерогативами місцевого союзу маємо урядове законодавство в справах (арт. 4); зверхньої урядової мови всіх урядів; устрйо всіх властей і адміністрації, громад і т. ин.; організації поліції і жандармерії; шкільництва всіх степенів і типів; до університетів включно; цілість професійних питань, окрім конкордату; цілість законодавства рільничого, санітарного, добродійного, протиліхарського, водного, електричного і т. ин.; та що особливо широкое, податкового. В Галичині податки малою збирати держава, а на потреби автономії призначала тільки відповідну квоту; на Шлезьку навпаки: збирав податки і орудку злив сам край, обертаючи їх у першу чергу на власні потреби, а державі віддає тільки певну квоту покриття спільних витратів (арт. 5). Вагати, основою всього законодавства є шлезький сойм (арт. 6—8).

Сей сойм сам ухвалює для себе виборче право, а не одержує його з Варшави: він має право улагоджувати референдум (загальне голосування над проектами законів); перед ухваленням бюджету не може бути ні розважаний, ні відпочинений; в разі позважання нові вибори мусять бути до 75 днів, і т. ин. (арт. 13—22).

Виконавча влада Шлезька складається з совєди і ради з 5 членів, вибораних соймом способом пропорціональним, який виключає майоритарціо німецьких послів (арт. 25). Країна одержує окремі апеляційний суд; навінісний суд у Варшаві має позалгоджувати тільки такі справи, що давніше в брудських частинах Шлезьку належала до імперського трибуналу в Лінциу, в австрійських — до найвишого суду у Відні (арт. 30).

Відні маємо величезного значіння постанову: отсей органічний статут не може бути зміненій без згоди самого шлезького союму; в тім лежить його конституційний характер.

По півночній і південній Польщі двинні території шлезького повєдства, сеї статуі утворен в життя і остав в повній силі. На сторожі його стоїть уел людість воєніцтва з соціально-господарських мотивів, зокрема німецька частина людістю — з національно-політичних і культурних мотивів. Що більше, при передаванню б. німецької території Польщі прийшло, при посередничстві антанті і Союзу Народів, до окремої умови між Німеччиною і Польщею, в якій м. ин. забезпечено чте докладніше інтереси шлезьких Німців у Польщі, без огляду на їхне походження з Німеччини чи Австрії. По думці сеї умови, покликано до життя постіну мішану комісію під прономом окремого, Союзу Народів визначеного, комісаря австрійської країни, для позалгоджування національно-культурних і людських спорів. Таким комісарем С. Н. є тепер Швайцарець Іа. лондер, що-то певляно заборонив співати у шлезьких школах віснену протімемцьку „Роту“ Конопницької і сим викликав велику бурю в польській пресі.

Ось так інші вміють дбати про свої права і їх забезпечення. І ось так ми — не вміємо.

Набування майна в прикордонній смузі.

В „Д. Зак.“ з 19. III. оповіщено декрет президента держави, котрий змінює його розпорядок з 23. XII. 1927 р. про майно в прикордонній смузі. Новий закон постановляє м. ин., що чужинці можуть набувати там недвижимої тільки на основі окремого дозволу Ради міністрів. В разі спізненного внесення просьби або відмовного її позалгодження чужинець має до року се майно продати. Інакше наступить примусова продажа. В прикордонних воєніцтвах може місцевий воєвода заборонити чужинцеві: володіти, управляти або арендувати недвижимої, займатися торгівлею й промислом, керувати підприємствами й роботами. Розпорядок входить в силу з 31. березня ц. р.

На весняний сезон поручає **КАПЕЛЮХИ** елегантні **КАПЕЛЮХИ** по пристоїтних цінах **О. БЕРЕЖНИЦЬКА** Львів, вул. Пекарська ч. 47, І пов. Приймає всякого рода моднярську роботу. 166 3—4

АВТОРИТЕТ А ВІЗАНТІЙСТВО.

(Стаття надіслана з кругів Духовенства).

IV.

Се нехтування авторитету Церкви і в слід за тим всякого іншого правного і слушного авторитету показалося в цілій грізні за української влади. Тоді темні духи, котрі, як висловився оден священик, передтим були низші води, тихші трави, повилазили на верх і своєю демагогією та розкладовою роботою спричинили розвал се неформованої української держави. Ще не була забезпечена своя держава, а вже проваджено війну проти Бога, Церкви і релігії!

Наша преса допускається й тепер формального бандитизму морального на наших Епископах. Уважається сензацією і найсмачнійшим куском, коли появиться плогова нападств на нашого Епископа. Дехто з редакторів ізза сего робить навіть добрий „бизнес“. Одним з доказів морального бандитизму нашої преси являється „Український Голос“, котрий поставив собі немов за завдання і головну ціль: нищити авторитет Епископів та відчужувати і ворожо настроювати наше громадянство до Апостольської Столиці в Римі. А вже найяркійший примір — „услуга“ сего часопису в завязтій боротьбі проти Перемиського Епископа Йосафата Коцильовського. Не зраджую ніякої тайни, бо се вже загально відома річ, що головна пружина цієї боротьби є таки самі деякі „духовні“, будучо з Перемішля, букую з „чорної ради“ у Львові. Вони то, ті „духовні“ відіграли головну ролю, а світські інтелігенти, котрі підписали безпримірну жалобу до Риму проти Перемиського Епископа, се з малими виїтками — тільки статисти в цілій тій неетичній і згіршаючій справі. Що до самої жалоби, то вона не виїшла з холодної і розважної об'єктивности, але з низької пристрасти і некультурности, котра посунула до того степеня, що виволікла навіть приватні справи Епископа. А коли св. Столиця відкинула сю жалобу, тоді „Український Голос“ прилюдно оголосив сю жалобу і накинувся при тім в некультурний спосіб на Апостольську Столицю! Таке поведення можна сміло назвати хамством, як це й написав „Католицький Провід“ в Америці. Однак „Український Голос“ готов сейчас обуритися і назвати се некультурністю. До сего у нас дійшло, що вільно поповняти хамство, але назвати се по імені — то „дика некультурність“. Се вже у нас звичайні річі.

А надзвичайної „почести“ дізнав Станіславський Епископ Григорій Хомишин, чи радше Духовний Станіслав, як його назвав ніби для обережности о. Костельник в „Ділі“ (ч. 15. з 22. I. 1928). Не перший се раі!

Пригадаймо собі ту нещасну подію, яка склалася тому кільканадцять літ, коли морально упавший і ділочно звихнений священик вдерся був у п'янім стані до палати Епископа, щоб його зневажити. Який тоді звівся версек і крик по часописях! А в „Ділі“, як всі памятають, фігурувала тоді стала рубрика „Хомишиняда“. Упавший священик був „укамонізований“ як „мученик“, — розуміється „за нарід“, а Епископ був обезславлений як „деспот“ і „тиран народа“. Тоді „вірні“ раділи і також многі „духовні“ їм вторували. Радість з плоговання свого Епископа була широка.

Ось такі події і інші многі їм подібні з нашого церковного, національного та суспільного життя достарчили і достарчають аж надто обильного „тексту до польської арії“ та інших посторонних чинників, які рішають про нашу долю. Тут очевидно ні причім „Духовний Станіслав“ та „деякі з теперішніх світських інтелігентів“, як се написав о. Костельник, котрий тим способом провинився як не проти четвертої, то в кождім разі проти осмої божої заповіді. І разом дав доказ своєї візантійської вдачі, бо як священик повинен знати і

розуміти, що по словам св. Ап. Павла, не його, але Епископа поставив Дух св., пасти Церкву божу. І тому він як католицький священик повинен захвати межі збожності і пошани для Епископа, не осуджувати його безосновно і прилюдно. Сего не повинен він робити навіть тоді, колиб мав дар непомильності і яснovidження, котрого очевидно не має.

Крім сего нехай о. Костельник увійде в свою совість і запитає себе, чи він не провинився також тут і там своїми неfortunними письменними вступами проти авторитету Епископів? А апробата богословського факультету у Львові в справі дозволу перемиських інтелігентів на православне Богослуження в бурсі, чи була без участи о. Костельника і то може рішаючої? Та апробата була прецінь виразно вимірена проти перемиського Епископа*). Бо тут не ходило о якийсь абстрактний факт, лишень „в теорії“, але о конкретний факт Епископ о м вже осуджений. І тому ніхто, навіть богословський факультет, не мав права забирати голосу, але повинен був інтерпелювати відослати до Апостольської Столиці, яка єдино має право рішати і судити Епископа. Рівнож треба признати, що також „Нива“, котрої редактором є о. Костельник, в тій цілій борбі проти перемиського Епископа заняла невиразне, а в кождім случаю пасивне становище, яке не лицько католицькому органуви, призначеному для католицького кліра.

Дуже прикро писати про такі справи. Однак се най буде тим більшим доказом, як сильно заволодів нами дух візантійства, котрий спричинив у нас брак розуміння і пошани для авторитету Церкви і вслід за тим брак розуміння і послуху для всякого іншого авторитету. А без сего ми ніколи не двинемося, ніколи не приберемо скристалізованої форми і завсді будемо в пливкмі стані.

З другої сторони є потішаюче явище, що навіть з кругів світської інтелігенції даються чути голоси про значіння авторитету католицької Церкви, про значіння і вплив її дисципліни.

Найперше треба признати й ушанувати авторитет наших Епископів, котрі стоять з нами в безпосереднім контакті. Треба нам конче зрозуміти, що вони мають опеділену правом божим і Церкви свою сферу діланія і що некомпетентні не мають права мішатися до їх справ, як Епископи. Може часом неподобатися нам у цею чю того Епископа темперамент, тактика, індивідуальна вдача, але се ще не порепинное їх діяльности як пастрів Церкви. Безперечно їх діяльність прилюдна, підпаляюча під осуд людський, але най той осуд буде основний, вирозумлий, об'єктивний і з захованням достоїнства Епископського, котре є Христове. Тягнути їх однак перед суд улїці, лукаво їх підозрівати і по парубоцьки їх плогоавити, се справді для нас самих понизаюче. Сим самі себе осуджуємо.

* Всч. о. Костельник очевидно стає у нас спеціалістом від неfortunних виступів: По осуді, який уважав за відповідне видати прилюдно проти перемиського Епископа в справі православного богослуження в катол. бурсі, та по ніби обережнім виступі проти станіславського Епископа в „Ділі“ „Католицького Проводу“ в редакційній статії „Рим і Візантія“ (гл. „Н. Зоря“ з 22. I. с. р.), „відкрити“ — ні менше ні більше, тільки „гольосальне богоуховство“ й недивно оповісти се „відкриття“ у своїй „Ниві“. А треба знати, що „Катол. Провід“ се орган фінансований переважно нашим фізлядськийским Епископом (що видно зі списків жертв на той орган) і в кождім числі тим Епископом поручуваний вірним. Орган той, мимоходом кажучи, редагує о. Епіфаній Теодорович ЧСВВ, котрий у ред. ділі не новик, бо довго редагував „Міسیونаря“, катол. календарі і т. и. Отож виходить таке диво, що ні катол. священик-редактор „не розуміється“ на „богоуховстві“ ні катол. Епископ, а о. Костельник „розуміється“ на тім.

Ред. „Н. Зоря“

Отворення сойму і сенату.

Рівнож, коли навіть заходить основна і конечна потреба можна удатися до Апостольської Столиці, котрій підчинений кождий Епископ і котра єдино має право і є покликана судити Епископа. Однак не вільно розмазувати справу по часописах або скликати віча і зливати непокликані товни, щоб ті „судили“ Епископа.

Се пишу не тому, немовби я хотів заскарбити собі якісь особливі згляди у наших Епископів, але тому, що сего домагається наше спільне загальне добро Церкви і народу. Се справа то найперша, то найкочнійша. Бо Епископи у нас ще єдиний правний і правдивий авторитет, бо ми нація розбита і поневолена і — не маємо іншого авторитету. А коли зрозуміємо й ушануємо авторитет Епископів, то нам прийде рефлексія і зрозуміння авторитету також у громадянським життям. Тоді не демагоги будуть мати голос і вплив, але мужі характеру і високої моральної вартости. Тоді зачнется у нас формувати трезвала організація і позитивна праця.

Однак то всьо може нам дати тільки авторитет і дисципліна католицької Церкви. Тому треба нам бути католиками, а не полочичими, що займають становище „до середини“, або стоючи „на межі“. Нам треба бути католиками не зверхними, що заховують тільки зверхну збожність для католицької Церкви, але внутреними з переконання, з совісті і віри. **Обсерватор.**

Ліквідація майна

бувших російських правних осіб (товариств).

Рада міністрів прийняла проект закона про ліквідацію осталого в Польщі майна б. рос. правних осіб, головно асекураційних товариств і міських банків. Ліквідація банків дасть 40 мільонів зол. і на ту суму випустять нові облигації, котрі приймагитуть польські державні установи. Також мають зліквідувати майно Азовсько-Донського і Волзько Камського банку, водопроводів у Вілостоті й Гродні та деяких вузкаторових залізниць. Загальна сума з розпродажи майна тих правних осіб дасть коло 200 мільонів дол.

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 1 IV. 1928.

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

А то ключ перелетних журавлів летів з Малої Азії понад Чорним Морем, на північ, в Рідний Край Настуні. Може й він пращав її...

Перед її очима став Рогатин і великі луги над ставищем, де ставище спочивали журавлі.

— „Там певно все ще в руїні,“ подумала і слюзи заперилися в її очах. А чорна галера торговців живим товаром плїла і плїла на захід сонця — в невідому будучність.

VII. В ЦАРГОРОДІ НА АВРЕТБАЗАРІ.

I.

„Viel dunkle Wege fuhren Vor unbekannte Tueren, Wer keine Heimat hat...“

„Żal z oczu łzy wyciskał tym, co tam patrzyli, Co z Bahramem w niewoli w Carigrodzie byli, Widział, ako tuteczne ludzie przedawano, Kiedza, chlopa, szlachcica, — nic nie brakowało. Jednych kijami na bazar jak bydło pedzano, Drugich w pętach, a drugich w łańcuchach wiedziono.“

Щойно перестали падати ярсні дощі над гарним Царгородом) і весняне сонце усміхалося до нього блиском і теплом. Зазеленіли сади й огороди. І міщине притулювся повій до струнких кипарисів у парках Лїдзі-Кіоску. І зацвіли білі й сині бози і червоний квіт брескви покрив гілля її. З величезних мурів резиденції Падішаха позисали сині, міцно пахучі китиці квітів гіацинті. Запах їх доходив аж до

) Царгород, Візантія, Константинополь, по турецьки Істамбул (або Стамбул), одно в найкращих міст на землі. Турки здобули його від сардинів Візантію вавенно, дня 29. мая, 1453 р. за Сулейманового предка Магомета II.

пристані, де виладовували довгі ряди молодих невольниць. „Йшли сковані, по чотири, злучені міцними подвійними ланцюшками, з кайданками на руках. А для чвірки, в котрій була Настя, якось не стало легких, жіночих ланцюжків. І на березі Золотого Рога столиці Падішаха заложили на її ручки тяжкі ланцюхи, призначені для молодих мужичин-хлопців, стиснувши їх на три огнива, бо дрібні ручки мала.

Булаб тут може рівно заплакала, якби її увагу не відвернули дикі сцени, що діялися тут при виладовуванні мужеських невольників. Від Чорного Моря, від берегів Скутарі й від Моря Мармара тиснулося до Золотого Рога ріжні-преріжні судна, галери, байдаки і каравелі!). А з них виганяли на беріг пристані маси невольниць і невольниць. З невольницями поводитися ще сьак-так, але невольників гнали як худобу: били буками і різками, дротяними нагайками і кіньями ланцюхів, аж до крові.

Тут узрїла розгорнену в самій середині „книгу історії наших найбільших страждань і мук.“ Від хвилі, коли побачила своїми очима, що навіть найстрашнійший опришок турецький умів пошанувати правну владу своєї землі, вже не сумнівалася в розвинений бодем голови своєї, що кождому народови дає Бог справедливий таку долю, на яку заслугує. В синих очах Настуні знов мигнула чаша чорної отруї — на тлі Високого Замку у Львові. І дльтого не заридала в голос на березі Стамбулу і золотий пристані його. Тільки дві тікі слези скотилися з очей її на ланцюхи-кайдани і засвітили як перли. І пригадали їй ворожу цирганки, котрої вже давно не згадувала: „В перлах і фарарах ходити будеш і адаманки під ногами будеш, а горючий камінь у волоссю твоім...“

Не в перлах, а в ланцах ішла, не по адаманку, а по поросі, скроплєнім слїзми невольниць. У волоссю не мала вправді дорогого „горючого каменя“, але зате мала немов горючий камінь у голові: хвилями відчувала такий печукий біль у голові, що здавалося їй, немов її власні очі западаються в нутро голови. Коли біль уставав, здавалося їй, мовби на світ щойно вродилася.

) Каравелі — кораблі без чердаків.

уже на тій основі заповідає недодвий в їх сему сьймови.

Отворення сенату відбулося спокійно. Отворив його теж марш. Пилсудський. Українські сенатори склалиши прїрєчення насамперд по українськи, потім по польськи. Маршалком сенату вїбрано 54 гольосами сен. Шиманського (з 1-ки), а вїдемаршалами: Познера П. П. С. (89 гол.) й проф. Мих Галущицького (68 гольосів). Се вперве представили нац. меншости осьягнуг у Польщі таке високе становище, що з обурєнням підносить польська преса.

Санітарно-гігієнічні умови життя в УССР.

Під таким заголовком відбувся 23. березня з рамени Українського Наукового Інститута відчит проф. д-ра Б. Матюшенка в аудиторії ч. 28 Берлінського Університету. Прелегент на основі офіційних даних радянського уряду намалював ясний образ стану народнього здоровля, обєктивно представляючи як негативні, так і позитивні сторони цього стану. Як негативні вказав на велике зменшення в порівнянні з перед війною числа личних закладів, забезпечености населєння лікарською допомогою й медикаментами (особливо це стосується сїльської людіости) на понижєнє стєпени наукової кваліфікації самого медичного персоналу. Як додатні сторони вказав на широкую організацію дослідження санітарно-гігієнічних умов життя населєнія й старання зробити медичну поміч як найдоступнішою для широких верств населєнія. Між иншим прелегент вказав на невїрність твердження, ніби большевицький уряд перший завів у себе окреме міністерство (комісаріят) народнього здоровля: в дійсності перше запровадиво його в себе австрійське правительство, 1917 р. і першим міністром був відомий український учений проф. Ів. Горбачевський. Друге міністерство з черги було засноване українським Гетьманським правительством вєсною 1918 року. Большевики стоять аж на третім місці, заложивши у себе комісаріят народнього здоровля в червні 1918 р. Виклад проф. Матюшенка відвідало кілька німецьких профєсорів з деканом медичного факультету д-ром Гротіяном на чолі. Численно явились представники берлінської української колонії.

Поезія в політиці.

Під заголовком „Але розум мій раб і душа моя раба“ — пише „Рада“ — орган „еманації“ в ч. 36, розуміється — „іменем народа“, що він (той орган) хоче „найвищого ідеалу“, а „Нова Зоря“ не хоче „найвищого ідеалу“, тільки — територіальної автономії! В попереднім (35) ч. орган „еманації“ називав се „злочинним“. А тепер показався вже трохи ласкавішим і вже чомусь не називає домагаючої автономії „злочинним“, тільки — „рабством“, а нас рабами, котрі „відкинули боротьбу за найвище право нації“...

Коди „найвищим правом нації“ уважати нпр. те, щоб кілька одиниць з даної нації заробляло гроші „з джерел невідомі нікому“ — кажучи стилем поетки — і за ті гроші вдало „принципіальних патріотів“, поки того треба тим, котрі держать отверті грошеві „джерела“, — то ми дійсно не признаємо такого „найвищого права нації“.

А що до поезії про рабів, то в українській літературі є прекрасні поезії на ту тему. Нпр.

В душі раба, що зріє в тишині неволі,
Зродилися мрії і запанувала
Над ним, своїм творцем
Потужно й мійно —
Мішались од владі силлях Фараонів!
І насаждала мрія взяти камінні
З гарячих скель Лівійської пустині;
І з нього витесать дину подобу
На вічку западу вікам потомкам...

Як відомо, кожда людина зроблена загадка має свою розгадку. Ми отсю потягнувши загадку про раба розгадуємо так: Поемка з жіночої делікатності не сказала прямо, що сю поезію написала про Українці й нібито описала нам єгипетського раба. В кождім народі без винятку єсть тип раба, кождий раб лінивий, але не кождий рівно хитрий. Нпр. наші раби куди хитріші од єгипетських! По перше наші раби своє лінивство думки, (котре доходить до той міри, що перепечатають цілі статті з других органів, бо самі не знають, що писати) — все закривають шильдом якоїсь партії „праці“ розуміється, для „бідного народу“. По друге, наші раби не дури займаються тесанням каміння з горячих скель пустинні, тільки роблять лекшу роботу: „тесати“ фразу про самостійну державу, хоч вони самостійно без чужих грошей не видали ще ні одного числа газетки, щоб представити себе

„бідному народові“. По третє, наші раби дуже хотіли стати фараонами і то без ризику та ще при тім заробити на чорну годину зайву копійчину на „найвищій ідеї“.

Хв. Ред. „Ради“ часто підчеркує, що „Н. Зоря“, се орган призначений для поширення Укр. Християнської Організації. Ми се памятаємо, чого доказом єсть, що містимо статті про християнські справи, як християнський орган не відряду забороною „Раді“ перепечатувати цілі наші статті, але як се частіше буде повторяться, то будемо пришевелені оповістити: Для органів Партії Праці наші статті Copyright. Самі попрацюйте, ВП. Паневе в партії Праці, — щоб „заповнити шпальти“ для бідного народу“.

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

„ДІЛО“ в ч. 67. пише:

„Безпосередньо після соймових виборів опінали ми їх вислід як середній в Галичині та як катастрофальний на інших українських землях під Польщею. Це об'єктивне ствердження фактів викликало деяке негодовоання в наших громадянських колах. Нам закидувало, що ми за песимістично оцінюємо ситуацію та що тим чином викликаємо депресю. Від кількох літ вкориннався в деяких наших колах думка, що обов'язком преси є підтримувати духа, себто зожну подію найбільш катастрофічного характеру представляти не в дійсному світі, тільки штурчому, коліровано-

КУПОНИ НА СУКНІ БЛЮЗКИ

СТОЛОВІ ГАРНИТУРИ

ХУСТИНКИ до НОСД ПЛЕДИ

порадає фірма **АНТІН УВЄРА**

Львів, вул. Галицька ч. 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі і Стрию.

ЦІНИ ЗНИЖЕНІ 86 14-15

оптимістичному. Критика аналіз і об'єктивною оцінкою наша громадська думка не терпить. Такі речі в нас не знаходять громадської санкції. В нас можливі лише крайности: або безкритичний оптимізм, крайнє, певнамі замаєє захоплення в су-проводі похвал і признань — або чорний песимізм, нарикання, докори, лайки, осуди

Творча, будууча критика, безпартійна аналіз, об'єктивна оцінка нам не підходить. До тогож ми постійно і виключно шукаємо причин наших невдач поза нас, коли тимчасом велика їх частина міститься у нас самих.

Крайности: беззастережний оптимізм і чорний песимізм — це дві струни, що бреньять в нашому житті: політичному, економічному, культурному, освітньому і якому хочете. В нас є спеціальні органи, які все бачать тільки в найчорнішому світі тут, у нас, а одночасно все поза нашою територією і поза межами нашого власного національного життя — а „прекрасної далечини“ все бачать якраз протилежно: якусь аркадієвську ідилію. Знову ж інші в тому житті, що є поза нашими межами, по той бік добра і зла, добачують все лшко, а в нас бажали бачити тільки успіхи, досягнення і побди, навіть коли проти них кричали всі факти. В нас є політики, провіданці й керманці, дійсні чи уявні, що вважають громадянство якоюсь нерозвиненою дитиною або хоролюдиною, якій постійно треба подавати цукровані ліки у формі певних, захохочурих покляннв, перешчовувань дійсности“.

Так тепер заслушно лише „Діло“. До сих заміток будемо мати нагоду ще вернути.

„НОВИЙ ЧАС“, ч. 41 (493) з 28. III. 1928 р., обговорюючи в статті п. з. „Наука з виборів“ становить підчас виборів українських партій, між ин. пише дослівно таке про „Партію Праці“: „Про „Партію Праці“ не згадуємо, бо вона на те тільки існує й за те її платять, щоби вона розбивала українську національну силу“.

Ще мабуть ніхто не діяв за вираження цього закиду, що йому платять за таку „гарну“ роботу, як розбивання сили свого народу. Ми розуміємо ВП. керманців У. П. Праці, котрі навіть за таке не позивають до суду: як відомо, суди тут польські й не випадко володіються по польських судах тим, що „гарну державу“ і гарні суди на нашій території бачать тільки трохи далі, за Збручем. Але чейже випадко перед громадянським судом предложити дискретно книги своїх передллатників або членів-мільонерів, котрі маючи

Незлічимо повозки сунули в барвистий товні народа... А від Бешікташу аж до гори Льдзів стояло шпалірами військо Падишаха. І все це виходило султаські сили своїми рядами з довгої на мило казарми яничарів, котру скоро кінчили Десятій Султан Османів. Всі дахи кам'яні були бітом заповнені глядачами. З кожного вікна дивилися цікаві очі тісно стиснених голів. А всі мурі по обох боках вулиці обсажені були видами до останнього місяця. Довезеними рядами сиділи на них турецькі жінки і дівчата в завоах. Кожда з них очікувала нетерпеливо, щоб побачити молодого султана.

Те саме бажання мали й молоді невольничі, яких уложено далеко позаду — просто для того, що дальше в наговні не можна було ні йти вперед, ні вернути до пристані.

З мошеї вийшов довгий ряд мусульманських духовних: старі, бородаті мужі, поважного вигляду, в довгих одягах з зеленого шовку, з широкими, золотом гаптованими кюв'рами. На головах мали зелені турбани з широкими золотими лентами. Йшли мовчки і поважно — в напрямі до султаської палати. Там, перед вікнами великого Падишаха, в укрітій перед товпою, навантажували султаськими дарами святу, весняну каравану до гори Пророка.

Настуня вся замінилася в зір. Але не могла бачити, що діялося там, куди пішов довгий ряд духовних.

Перемогла в собі внутрішнє пригноблення, яке мала ізза наложених на руках ланцюхів.

І вже з веселим усміхом звернулася до старого „опікуна“ свого і сказала лагідним як окаміт тоном:

— „Скажи нам, добрий Ібрагіме, куди йдуть ті духовні?“

Ібрагім ласкаво подивився на неї й відповів:

— „Скажу тобі, о Хуррем, хоч ти й не визнаєє святого імени Пророка. Бо я не трачу надії, що світло науки його осинить колись твої веселі очі. Правду скажу тобі. А що се правда, переконаєєшся, як Аллаг буде ласкав для тебе і зробить тебе служницею одної з жінок Падишаха, нехай живе вічно!...“

Показав рукою і говорив дальше. (Далі буде.)

грубі брутта чи то в Галичині, чи з „гарній державі“ за Збручем оттак коло Баку. — спомогають потрохи органи „найвищого еманатії“. Чейже тоді муслиб ті, що „невинно нападуть“ на панів з Партії Праці, відкрити такі будь що будь не конче приємні закиди, що ВП. Панове з Партії Праці не працюють безінтересово над розвиванним свого народу. І докиж, Панове, будете так тяжко терпіти — за ідею?!!! Так інші навіть за добрі гроші таких публичних закидів не стерпілиб!

Політичний огляд.

(Повене „національне вихованнє“ і злік на його. — Відкриття нового союзу. — Марше нових виборів. — Безпартійність нашої політики. — Втретє про ко- муністів.)

Львів, 29-го березня 1928.

Майже одночасно сталися три маркантні події на шкільно-політичному ґрунті: а) українські студенти побияли українських учеників у Львові за обов'язкову участь у польсько-національним обході; б) польські ученики побияли українських учеників в Тернополі — також за участь у тімже святі; в) мішана німецько-польська комісія для поладжування національних конфліктів на польським Шлезьку, під проводом комісаря Союза Народів швайцарця Калондера, заборила обов'язкову у школах співу змісту болочого для учнів другої народности. Першим двом подіям наша преса присвятила дещо уваги, хоч односторонно; останню промочала цілком. Думаємо, що неоправдано. Бо при всій своїй формальній і річовій окремішности те, що сталося в Галичині і на Шлезьку, споріднене з собою.

Ніде правди діти, в повозних часах ідея „національного вихованнє“, за котру колись змагались найблигородніші педагогічні умн, виродиняся — як багато ідей в часі війни і по війні — у щось діаметрально протинне тому, що зразу було метою: в анімально прямо розбуджуваннє ветеринистки і неапатисти. На місце християнського принципіу в відповідню до чужокремнішка — культ поганського, виключного й еґотистичного націоналізму, каригиде й убиччє втягання дітей до активної політики, і т. н. Що чекає людство, коли одно-друге молоде покоління виростє в сій атмосфері ненависти? І як усе і всюди: сильні й багаті (політично й культурно) перебудуть і виростуть з тих хоріб; слабі й убогі — знидіють. Про се повинні пам'ятти й ті виховачі і громадяне, що не мають у своїх руках ні міністерії, ні кураторії, лише саму владу над молодечими душами...

Чому про се в політичнм огляді? Насамперед для підкреслення, що треба буди як невтрального Швайцарця, щоб в однім мішанім по складу людности закутку Польщі покласти кінець культови ненависти; а друге для того, щоб у повнім світлі показати, як далеко Галичині до Шлезька. Наші публіцисті і політики видять усе можливе і домагаються всього можливого й неможливого, а не видять і не домагаються одинокого успішного ліку: національно-територіяльної автономії для своєї землі з власним автономним шкільництвом хочби у такій формі, як іх має пасивний Шлезьк. Точка над і.

Найважнша політична подія першої половини цього тижня то відкриття нового союзу в Варшаві. Навіть не-посол і сенатор, без права до діти і всяких бенефіцій, з напнятою увагою чекає сеї хвилі, сподівачиєся знайти в ній гороскопи на будуще: з одного боку польсько-державної політики, з другого — наших національних підскоків.

Ну і як? Покищо маємо вражіння, і то лише через пресу, з першого дня діяльности нового парламенту. Воно таке: якщо так дальше іде, то ще в сім році матимемо — Госюдя заступил! — нові ймени, нових кандидатів, потопу нової державотії і т. п. язв єгипетських. А може ні!

Бо щоб по новім розриві з соймов уряд переводив нові вибори на основі досьогочасної конституції, при помочі досьогочасної виборчої ординації, — в се годі повірити. Нові вибори будуть, правдоподобно, тихі: єі і ті іменовані послами та сенаторами, і конєць.

А наші хатні вражіння й гороскопи? Признаємося, що близький термін практичної діяльности української репрезентації в соймї не наповняв нас великими гордопами і надіями. В часі виборчої акції не чували ми про політичнє програми. Думаєи, що почуємо їх в переддень відкриття союму. Даремно. Кілька заяв в роді: „А ми твою червону каліцу...“, одна-дві песимістичні замітки на Дантосвї мотив: „Покінш усю надію...“ — і тільки. Правда, хтось вишкарив кілька кілометрів шкільних кривід і вложив на серце новим заступникам тільки само поручєнь у сім напрямі, не забувши — благодарозумно — дати при сім до пізнання своєю благонадійність: тільки, борони Боже, жадної політичної автономії! І цілком справедливо: бо і хто тоді міг-би годувати нас манною кривід? Так само хтось щось подібного виписав про відношення сільсько-господарської організації до держави: субвенції, тільки не господарсько-політичної автономії! І для заспокоєння цих трівожних голосів почувли ми, зі шпальт одного польського дневника, авторитетне українське заповненнє, що централістична варшавська конституція для нас річ свята, і що наші послы до зміни її не допустять. Все те в нашім політичнім говорі значить: „Праця укр. парламентарної репрезентації в польському соймї не може й не сміє розмінюватися на дрібну монету“...

На самім вступі нового союму деякі наші послы, зокрема з УСРП, уважали корисним їти рука в руку з комуністами. Панове, комуністичні галабурди устроються сьогоди у всіх парламентах, навіть у найповажшійім, ангаійським; думаєте, що Вашою спільною з ними Ви зацїкавите світ або здобудете симпатію його для нашої національної справи? Побажати-б, щоб се було вперше і востаннє.

Позатим, маємо надію, що політична діяльність не буде безуспішною учителькою нашої репрезентації і швидко поставить її на висоті політичної зрілости. Quod bonum faustum felixque sit.

— Вибір соймових віце-маршалків і секретарів відбувся 28. березня. Вислід такий: голосували 404 послы. Посли „одинки“ віддали чисті картки, вибрані віце-маршалками: Возницький (Визволенє), Марек (П. П. С.), Ів. Домбський (Строн. Хл.), кн. Четвертинський (З. Л. Н.) і Загайкевич (УНДО). Секретарями вибрані: Міхалкевич (Паст), Урбанський (ХД), Пйотровський (П. П. С.), Руг (Визволенє), Фялковський (Стр. Хл.), Розмарін (Жид. клуб), Бернацький (З. Л. Н.), Ладика (УСРП) та Карав (Німець). Зараз по виборі запросив марш. Дашиньський посля Міхалкевича й Урбанського на місця урядуючих секретарів. — Слїдуюче засідання союму відбулося в четвер. На денному порядку: 1) Перше читання акту закону про бюджетову провізорію на 1. червтерїк будж. р. 1928/9, 2) Перше читання проекту закону про надзвичайні інвестиції, 3) Перше читання проекту закону про будж. прелїмар на 1928/9.

Протести проти виборів. До найвишого суду вплинули досі 4 жалоби проти виборів, а саме від виборчої комісії 44 окр. (Новий Санч), яка квестіонє вислїди в 71 обводах, від Стоялівців із окр. Тешин, від проурядових ліст у гнізненській окрузі та від більшої меншостей (ліста ч. 18) за уважєння виборів у рявівській окрузі.

— Національні фракції в клубі „одинки“. Послы неполяки з „одинки“: Українці, Білорусини й Жиди утворили національні фракції в клубі одинки.

3 РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Паспський Легат до Сідней. (і. л.)
Св. Отець іменував своїм Легатом на міжнародний Єхар. Конгрес в Сідней (Австралія) кардинала Бонавентура Черретті (колишнього париського Нунція) і назначив йому до товариства шістьох інших церковних і світських достойників.

Д' Анунціо проти Папи. (КАП.)
Фашистська преса видрукувала лист письменника Габрієля д' Анунція як відповідь на промову св. Отця, котрий осудив його твори й заборонив католикам ходити на представлення його штук. Д' Анунціо пише про „клерикальне переслїдування“ і кинє собі за „екскомунік“. Знаменне в тій події те, що фашистська преса з вдоволенням оповіщує сей лист.

Нові переслїдування в Мехіку.
Французські пресові агенції доносять, що в останнім тижні арештували мекіканські власти цілий ряд осіб з найвишачіших родин столиці під замітом ширення релігійної пропаганди. Як відомо Каллес видав за прикладом большевиків антирелігійні закони і строго карає винуватців (себто віруючих католиків).

Чехословацький нунцій єпископом (КАП).
Ново іменований апост. нунцій в Празі Монсїор Чіріачі одержав 18 марта ц. р. єпископські свячення з рук кард. Гаспарога в церкві св. Лаврентія в Лючіні. Опісля вїхав безпробовочо до Праги, щоби вручити президентови Масарикови удостоюючі листи.

Китайський достойник монахом. (КАП).
Лю-Тсен-Тсїанг, 6. китаїський премер міністрів став католиком і вступив до чина Бенедиктинів у Бельгії. Се особа гаяльно знава в світі. В 1919 р. він як предсїдник китаїської делегації на мировій конференції в Паріжі, відмовився підписати кривдлий Китайськ договір. По повероті до краю зустріли його вляччі земляки сердечними оваціями. Лю-Тсен-Тсїанг поклав великі заслуги на полі поширення християнства та катол. мисії у своїй батьківщині.

Протест духовенства Бужського Деканату.

Духовенство Бужського Деканату рішило однозгідно запротестувати проти помішування час від часу в „Новім Часі“ наклепів на адресу о. Володимира Познахівського, завідателя в Краснім. Заклди піднесені в „Новім Часі“ ч. 21 з дня 29. II 1927 і ч. 29 з дня 18. III. 1927 на поручення Митр. Консисторії провірено на місці в Краснім і показалося, що ті заклиди були цілком неспійні. Зі змісту усіх дописів наглядим є, що їх автор падає спільно ненавистю до Духовенства взагалі, а до особи місєвого завідателя в Краснім спеціально. Тому дивуємося, що Редакція „Нового Часу“ з національним напрямом сміє того рода дописи помішувати. Таке поступованнє як шкідливе для загалу осуджуємо і рішучо застерігаємося на будуче, що витягнємо з него відповідні конєквенції. — За Духовенство Бужського Деканату о. Іван Жигаль, декан. Козлів, дня 24. III. 1928, почта Милатин Новий, через Красне, Бужськ (слїдує печать гр.-кат. Деканального Уряду).

Д-р Г. Брухнальський
стоматолог-дентист.
ордирує в хоробах ями усної і зубів.
179 Для незможних пільги. 1-5
Львів, Галицька ч. 19, II. пов.

3) Святїй місяць посту мослемів, девятїй місяць в їх році.

МІЖНАРОДНЯ ВИСТАВА ПРЕСИ В КЕЛЬНІ.

12 мая 1928 р. ідкривається в Німеччині в Кельні над Реном міжнародна вистава преси, що буде тревати повний пів-рік — до жовтня включно.

Се перша того роду вистава взагалі. Вона має дати образ преси цілого культурного світа, показати її вагу під економічним і цивілізаційним оглядом та помогти зрозуміти велику роллю і місію преси в міжнароднім життві. Вона має дати всім культурним народам світа нагоду показати питоменність їх інтелектуального життя, наскільки вона виявляється в пресі. Вона має показати пресу як зброю, як боєву армію в змаганнях народів — не тільки ворожих але і мирних.

Вистава обіймає такі головні відділи: 1. Газета; 2. Журнал; 3. Книжковий промисел і графічне мистецтво; 4. Технічна організація і помічні ділянки; 5. Пресові синдикати; 6. Німецька преса за границею; 7. Преса і комунікація; 8. Преса і мистецтво; 9. Реклама і преса; 10. Вивчення газети; 11. Папір; 12. Фотографія і кінематографія. Особом: Заграничний відділ.

Основу вистави за природи річи буде становити преса німецька. Вона буде представлена в цілім своїм історичнім розвою від найдавніших часів аж по нині. Щоб дати поняття про те, як буде виглядати її головний відділ, а саме 1. Газета — наведемо за проспекту його опис. Отже відділ сей має обіймати такі підвідділи: А. Історичний огляд газети. В. Інформація. С. Новочасна газета. D. Пресові агенції. Кождий з тих підвідділів складається з дальших підвідділів. І так підвідділ А (історія газети) обіймає такі підвідділи: 1. Початки німецької газети: Рукописні газети, Друковані листки, Народні пісні, Релігійні XVI ст. і т. д. 2. Перші перодичні газети (XVII ст.). 3. Газети XVIII ст. 4. Газети часів революції і визвольних війн (кін. XVIII — поч. XIX ст.). 5. Політична преса XIX ст. (від 1848 р.) і 6. Неполітична преса (від 1880 р.). 7. Партійна преса. Особом: Цензура.

Що торкається Відділу заграничної преси, то він буде поділений також на окремі підвідділи — відповідно краям, що їх преса буде виставлена на виставі. Також підвідділи преси ріжних країв і народів будуть представлені в її історичнім розвитку.

Ціла вистава займає простір 1/4 міліона м². З того:

Злучені Держави Півн. Америки займають 1.110 м². Вони представляють розвій своїх великих пресових вилавництв і свій великий промисел в області газетних машин. Англія: 750 м². Тут виставлена преса шіло британської імперії та великі британські видавничі трести. Франція і Бельгія звертають увагу на артизм у своїй пресі. Італія показує могутність латинської культури; зокрема, що початки європейської преси се славіні „Acta diurna“ старого Риму. Еспанія, Португалія і Південна Америка: 1.600 м². Норвегія: ок. 300 м² — головно продукція паперу. СССР. ок. 1000 м². Передовсім революційна преса з загальним поглядом на характеристичні моменти російської преси від Петра Вел. Польща: 255 м².

Спеціальний делегат польського Міністерства Закорд. Спр., котрий їздив у справі сій до Кельна, подав на днях на конференції представників варшавської преси такі інформації про польський відділ:

Наш ретроспективний відділ викаже, що початки польської преси не відбігають далеко від повстання початків преси в інших європейських краях. Як річевий доказ покажемо перші польські писані газети з 1557 р. та важніші органи преси від 1669 р. З часів після по-

ділів значимо важку боротьбу польської преси з цензурою заборців. Вкінці представимо розвій польської преси в останнім десятилітті незалежности з замітним числом 2500 польських періодичних видавництв на цілім світі. Окремі щоденні пресові органи будуть розмішені після місяця виходу — незалежно від їх політичної закраски. Інші органи будуть розмішені після спеціальних груп. Ми приготували цілий ряд таблиць, що представляють плястично розвій польської преси в загальних числах. Подамо на спеціальних діаграмах діяльність польських пресових агенцій і професійних організацій та ін.“ (Rzeczpospolita, 1928 Nr. 89 з 24 III).

Як імпазантно виступає німецька преса, про се свідчить нпр. факт, що один із кельнських щоденників „Kölnische Volkszeitung“ буде окремих осклений навільон на просторі 1800 м², отже більшим, ніж простір, який займають Злучені Держави Північної Америки.

Підчас вистави відбувається ряд міжнародніх зїздів. І так: 1) дн. 14. V. буде зїзд видавців з цілою створити міжнародній Союз видавців; 2) між 5 а 8. VI. — зїзд журналістів; 3) в половині серпня перший пресово науковий зїзд; 4) день друкарів; 5) зїзд членів Міжнароднього Інституту для інтелектуальної співпраці; 6) зїзд християнської преси й богаю ін.

Чи треба розводитися широко над тим, яке значіння малаб наша участь у згаданій виставі?

У виставі бере участь українська преса з УСРР. Та не самотійно, але як складова частина преси СССР, становлячи в ній тільки одну з національних груп. У складі СССР, Україна матиме окремих навільон, де будуть виставлені всі досягнення української друку і преси, починаючи від XVI ст. Український навільон буде поділений на 14 великих відділів. Для пояснення експонатів буде виставлена низка діаграм, таблиць і т. п. Зате про участь у згаданій виставі української преси зпоза УСРР, не чути нічого, хоч запрошення до участі у виставі від Виставового Комітету прийшло до Львова ще минулого року.

ВОЛИНСЬКЕ ТОВАРИСТВО КРАЄЗНАВСТВА Й ОПІКИ НАД ПАМ'ЯТНИКАМИ МИНУЛОГО.

Під такою назвою повстало на Зах. Волині польське Товариство, якого статут вийшов саме в Луцьку (Statut Wołyńskiego Towarzystwa Krajoznawczego i opieki nad zabytkami przeszłości. Łuck, 1928. Ст. 12—14). Про шль Т-ва говорить уже сама назва. Подібного українського Товариства нема не тільки на Волині, де український рух дуже молодий, але навіть у Галичині.

А. Moissi у Львові.

В минулім тиждні виступав у львівськїм Великїм Театрї в „Примарах“ Ібсена і „Гамлетї“ Шекспїра запрошений на кілька гостинних виступів знаменитий німецький драматичний артист А. Moissi. Публика і польська критика, не зважаючи на німецьку мову артиста, захоплювалася його грою. Особливо велике вражіння зробив виступ А. Moissi в ролї Гамлета. Навіть рецензент найбільш націоналістичного польського львівського щоденника „Slow-a-Polsko“ признав креацію Гамлета, що її дав німецький артист Moissi, першенство перед всея таки знаменитою креацією тогож Гамлета польського артиста Страховського. Бо гра А. Moissi була справді ідеальна. При сій нагоді слід зазначити, що нинішній знаменитий німецький драматичний артист А. Moissi — се бувший буюковинський народній учитель, Українець з роду Мусій.

Бібліографія.

Олександр Севрюк. БЕРЕСТИЙСЬКИЙ МИР. 9—II.— 1918 (Уривки зі споминів). Paris, 1927. Ст. 15. В. 8°.

10 літ після закінчення мира в Берестю між 6. Центральними Державами й Україною та провали про берестейські переговори і мир споминів тодішніх представників був. Центр. Держав, Черніна, Кільмана, Гоффмана й інш. опублікував нарешті свої „уривки зі споминів“ також голова української мирової делегації Центральної Ради в Берестю в 1918 р. Ол. Севрюк. Оупублікував їх нині вже як радянець і в парижських радянських „Українських Вістях“. Се й пояснює нам уривковість його споминів...

Та не зважаючи на се, в споминах Севрюка є багато дещо цікавого. Для прикладу візьмїм от хочби інформацію про саму українську мирову делегацію Централь. Ради й Українського Уряду. Й вибирає у складав не Український Уряд і не Центральна Рада з найбільш тямучих фаховців, а Центральні Комітети: укр. партії с.-р. й укр. с.-д. р. партії. І навіть не Центральні Комітети згаданих партій, як цілости, а поділки їх фракції: ліве крило Ц. К. — своїх, центр Ц. К. — своїх, а решта Ц. К. — знова своїх... В результаті, як відомо, делегатами вислано молодих хлопців. В додаток: „Інструкції жадних дано не було ні Урядом ні Центральною Радою“ — каже автор. „Іх мав привезти пізніше В. Голубович“. Чи однак привіз, не сказано. Те саме повторилося, коли делегати в тоді переговорів скочили були раз до Києва — по інструкції. „Жадної серйозної наради з урядом не можна було добитися, жадних інструкцій. Заключайте як найшвидше мир — ось був єдиний наказ“ — читаємо у споминах. Як інакше виглядала делегація противної сторони! Німецький міністер закорд. спр. фон Кільман, австрійський міністер закорд. спр. Чернін — голови німецької й австрійської мирової делегації, болгарський міністер юстиції Попов — голова мирової делегації болгарської: а крім того ген. Гоффман, Крїте й ін. — один в одного спеціалісти в своїх фахах! „Крїте — так автор характеризує одного з членів німецької делегації — дуже совісний німець, що приймає участь мало що не у всіх міжнародніх конференціях, який знав на пам'ять всі міжнародні акти й навіть сторінку, на якій був записаний той чи інший артикул...“ І т. д.

До споминів долучено 2 знимки: 1) Українська делегація в Берестю і 2) Пленарне засідання в Берестю 1. II. 1918, а також Літературу про Берестейський мир Ц. Р., що її подав І. Борщак.

СТУДІЇ З ПОЛЯ СУСПІЛЬНИХ НАУК І СТАТИСТИКИ. Видав Статистична Комісія Наукового Товариства ім. Шевченка. Т. IV. В. 1. Під редакцією д-ра М. Кордуби. Накладом Наукового Товариства ім. Шевченка. У Львові, 1927. Ст. (4) + 51. В. 8°.

Цілий отсей випуск „Студій“ Статистичної Комісії НТШ. займає праця В. Садовського п. з. Людність західно-українських земель по польському перепису 30. вересня 1921 р. Вона складається з двох частин: перша присвячена переписови у Сх. Галичині, друга — на зах.-українських землях, що належали до Росії. Автор передовити докладну аналіз і критику даних згаданого перепису і виказує їх повну невірність.

ДОПИСИ.

ПЕРЕМИШЛЬ. („Explicite“). Закї приступимо до сути річи, подамо короткий опис довірочного зібрання членів УНДО, яке скликав п. д-р Загайкевич дня 1. III. о 7 год. вечером в салї Міщанської Касї в Перемишлі. Учасники довіроч. зібрання були отсі пп: д-р Загайкевич, д-р С. Дмоховський, д-р О. Прийма, д-р Навроцький, проф. Шухевич, проф. Голїчук, дир. К. С. Ієра, Впр. о. М. Комарницький (вийшов надовго перед завою п. д-р Заг.) о. М. Гащак. — пп. І. Дучинський, В. Хімка, Котко, Дурикевич, П. Мякий, М. Мацьків, Стефанович, С. Бий, Ф. Проїп, Рончковський, Павлук, Левчак, Ів. Маївка, П. Марко, Гр. Лелью.

Довірочну нараду отворив п. д-р З. і по висвітленю програми УНДО перейшов до оборони своєї особи, заагатованої накладених сторонників інших партій. По вдатній самороботї попросив я о голос п. д-р З. а то з цієї рації, що з многих закидів, видвинених супроти себе, не видвинув п. д-р З. одного який був найскравіший від всіх наведених і гострим вістрем спрямований проти п. д-ра З. Піднесений закид звучав: УНДО зі своєю програмою не є вороже Церкві, многи однак не голосують на лісту УНДО тому, що на першім місці стоїть кандидат п. д-р З. чоловік вороже настроєний проти Церкви і її Герархії... що підписав письмо на Владика... і тому, або цілком не голосують або переходять до лівих. Проте, що маю відповісти одним і другим, питає я дальше, щоб перших до голосовання склонити а других від переходу до лівих здержати. В салї довіроч. зібрання запанувала глибока тишина, відій тому, що пп. учасники були раді видвиненю цієї справи і зацікавились велми її висвітленням.

Правда, п. д-р З. сим не збентежився. Видко, що був сего вповні свідомий і лише реторично начав на самооборону наводити факти, які однак не могли затупити вістря піднесеного закиду і цілком не були вистрачаючі. Тоді прошу о позитивну відповідь на будуче. По хвилї мовчанки (надуми) п. д-р З. поважно покликуючи всіх учасників довіроч. зібрання на свідків заявив торжественно, що на будуче не буде вступати проти Церкви ні її Герархії але „буде їти з ними впарї“. По висказанню своєї заяви п. д-р З. піднесений на душі... заявив між иншими, що сю заяву готовий був сам оголосити прилюдно, лиш вагався, щоб вона не мала передвиборчо-агітаційного характеру.

Пан д-р С. Дмоховський навізуючи до бесіди п. д-р З. назвав „перемиські відносини“ лиш мнимою борбою яка внедовзі закінчиться.. а Церква і її Герархія одержать повну сатисфакцію, додав третій з пп. учасників. — о. М. Гащак, Іван Дучинський електротех.

ОГЛЯД З ПОВІТІВ ЗАЛІЩИЦЬКОГО І БУЧАЦЬКОГО. Актіа виборча буда в сїх околицях до половини лютого дуже слаба. Одинокі УПП. засипала села безплатно своїм свистком „Працо“. Доходило до того, що вислали на села багато „Праці“, на всякі відомі адреси — даром. Опісля рушила на підвій Укр. Соц. Рад. Партія, знайшовши собі по кількох селах „своєх“, розуміється, не даром. Селянство в більшій частї гоняло тих „оборонців бідного народу“, але всея таки, в менших опуненях, а зі сторони УНДО занедбаних селах, здобули до 30% голосів. УНС, хотий два роки висилав даром „Селянський Прапор“ і мав у повіті свого кандидата, не мав ніде успіху. Навіть старі хлібоїди, покинули його. 1-ку підтримували

урядові чинники, а в першу чергу деякі учителі по селах. В кождім селі здобула одинка по кількадесять голосів. Поляки йшли збитим фронтом за одинкою, лиш спорадичні випадки трафлялися за 10 (Брилль). УНДО положило за мало праці якраз тоді і коли в останніх тиждях села були залиті „літературою“ одинки, УНС-а і УПП.—наші лєди спромоглися на розсіляння по селах по кілька брошурок і відозв. Найважнійшою хібною було це, що УНДО взялося тут до виборчої акції взагалї заізно.

УПП. відразу залла села своїми агітаторами, котрі в першу чергу взялися до уїдання на духовенство і Церкву, чим зробили междеу пристлугу Будзиновському, бо навіть там, де колись Будзиновський ще з передовних літ каю посол до австр. парламенту, мав до сїєї прїятелїв—вони не пішли за ним. Вже таки надто нахабно представлялися руйнічки з УПП, і тим псували самї собі. Головний їх аргумент — ще з прїятелих—був, що УНДО партія „панів і попів“, а УПП „селян і робїтників“. Дуже неприємна була їм особа о. прл. Куницького, котрого найбільше опльувували і, розуміється, вислід був якраз протавий.

Вибори виказали повну інерцію духа, по селах брак найпримітивнійшої організації і продажність деяких, навіть колись дуже ідейних людей. Прикро було дивитися, як деякі колись дуже працю заслужені люди, особливо з Нагорянки, тепер роздавали „Працо“ й баламутили нарід. Деморалізація в народі проявилася скоро. Трафлялося, що давали голос навіть за обійаний мїх долови, се факт! Вибори такі лиш деморалізують наших людей і тому ми лєкше відотхнули, як їх збулися. Член УХО.

НОВИНКИ.

— Земські уряди в Станіславові й Тернополї. З 1. квітнем ц. р. починають діяльність окружні земські уряди в Станіславові та в Тернополї. До першого належать повітові земські уряди: в Станіславові, Стрию та Коломиї, а до другого: в Тернополї, Камініщі Струмилівій, Бережанах, Золочевї й Чорткові. Із днем 1. квітня кінчиться властивість окружного земського уряду й окружного земської комісії в Львові й переходить на гори названі уряди й комісії.

Четвертий влом у „Маслосоюзі“ в Львові. До бюр „Маслосоюза“ при вул. Костюшка дісталися невідомі вломники й розбили касу та забрали готівку, що там була, в сумї 5.435 зол. 66 сот. Гроші були обезпечені. За останніх кілька місяців це вже четвертий влом до львівських склепів „Маслосоюза“. Видно, злодії думають, що „Маслосоюз“ робить добрі інтереси, коли так його пильнують.

— Білор. пос. Юхевич вийшов із в'язниці. На розпоряд влади білор. посла, що доси сидів у в'язниці, випустили на волю.

Пожежі. В селі Черчик, коло Яворова вилуха пожежа в домі Миколи Воловицького. Вітер перекинув огонь на дальші будинки. Згоріло 38 господарств, разом 106 будинків. Згоріла теж 80-літня жінка Ганна Руда та 6-літня дівчинка Марта Винарівна й багато худоби. — В Загребелі, теж під Яворовом знишила пожежа 13 хат, 6 stodїл, 8 стаєн і 1 шопу. Причиною обох останніх пожеж неосторожність зі світлом.

— Покищо не буде залізничої підвишки. Заповіджену підвишку залізничих білетів з 1. квітня відтожено. Підвишка

товарової тарифи буде аж осінню. Коли підвищать особову тарифу, покищо не відомо.

Значіння сотика. Федерел Резерв Банк поставаче шоденно ньюйорським фїнансовим інституціям цілі тони одностовових монет, бо виявилося, що вони є підставою багатьох дуже поважних підприємств, які дають мїліонові прїбутки. З автоматичних ваг добули прїотом 1927 р. 500 мїліонів одностовових, а з апаратів, що продають гуму до жування та цукорки, одержали в тїм часї ще більше, бо 2 1/2 мїліарда цих монет. Загалом мають Злученї Держави одностововок 4,721.289.900 штук. Як дуже зисковні ці підприємства, доказує факт, що Товариство Автоматичних Ваг у Детроїті продано недавно за три мїліони доларїв. Фільмові магнати Маркус, Леве, Голдвин почали діяльність експлоатацією кїнематографїчних вуличних автоматів. Цї автоматї ще й сьогодї мають чимале поводження.

Нова кухня вітамїнова, книжка потрібна в кождїй українській хатї, на селї і в мїстї. Після найновїших вимог здоровья зложиди Осипа Закладська. На зміст книжки складаються такі частини: I. вегетарїанська, II. мясна, III. дїтчина і дїточа, IV. ради для гасдиня. У першій частинї є між иними прїписи про варення вітамїнових страв, печеня хлїба, вітамїновї торти, їста, компоти, занарювання, галєрети, мармеладї, безалькогольні напитки, морожене і т. п. Книжка обїймає близ 200 стор. друку, вел. вїсїбли і виходить з друку перед Бєльскідими сїятами. Цїна її в перелїтї, отриманий до 10. квітня ц. р. вносить лишє 4 зол. вже з почтою — після виходу з друку цїна будє значно вища. Передплату прїймає В-во „Русалка“, Львів Куркова ч. 10., звертаючи увагу нашого громадянства взагалї, а зокрема наших дїток-господїн, що так гарно і практично написаної кухарської книжки не було і нема досї навіть в чужих мовях, та що з заможленням треба поспїшати, бо наклад дуже обмежений.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

М. ХЛІБКЕВИЧ, у Львові, вул. Руська ч. 20. поручає свою робітню і магазин обуви мужеської, дамської і дїтячої. 171 2—8

КРАВАТКИ майже даром перероблюю і прїймаю до роботи з власних і позірених матеріалів ВИРІБНІЯ КРАВАТОК „МОДЕРН“ Львів, Ринок ч. 8. 176 1—4

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Гаєка у Відні Д-р Л. Александрович Спеціалїст від недуг ушних, носа, горла і гортанї Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75, 118 10-12

ДЕНТИСТ ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17/П. Скріплювання хїтаючихся зубів, пльомбування і внищення зубів без болю. Штучні зуби в кашкучу і золотї після американської системи. Пацієнтів з провинїїї полігоджується в найкоротшоу часї. П. Т. Урядювання і студентал 160 значна знижка. Подєкші в сплатах. 4-5

ОБІДИ

з 3-ох страв зол. 1'50 для абонентів знижка. ПИВО львівське і львівське поручає РЕСТОРАН під ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ — (давній 142 „Львів“) — телер 14—24

І. Гайдінгер, :: ЛЬ В І В, :: ул. Краківська 7.

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, ТРИКОТАЖІ і т. п. найдешевше поручає фірма

„ГОЛЬФ“ ЛЬВІВ, КІЛІНСЬКОГО 1.

напроти Віденської Каварні.

Ціни для зареєстрованого члена нашого магазину **найнижчі.**

167 5-24

На сплати до 10 місяців!
ОБУВ - СУКНО - ОДИЖ
 174 поручає Українська фірма 1-5
ОДОГАН
 Львів, Ринок 43. — Тел. 15-70

РІК ОСНОВАННЯ 1860.

Найстарше у Львові концесійне підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)

ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**

уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер

Львів, вул. Шумлянського 2.

Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студлярства. Поручається як одинокий спеціаліст для важливіших копанних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, белькованих і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученні мені керовництві роботами.

154

8 20

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА

СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ

У ЛЬВОВІ — РИНОК Ч. 32.

ПОРУЧАЄ

ДОБІРНІ ТОВАРИ ДЛЯ ПАНЬ.
 МУЖЕСЬКІ СУКНА.
 ПОЛОТНА.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР!

153 ЦІНИ НИЗЬКІ! 5-15

Оказія! Нові й уживані **МЕБЛІ**

спальні, їдальні, поодинокі хатню обстанову на догінних умовах

маг. меблів, **ГЕРМАН МІНЦЕР**, поручає

165 Львів, Трибунальська 4. 5-5

РЕСТОРАН С. РАЙХА

Львів, Ринок ч. 5.

поручає **ОБИДИ** по 1-40 зол. — ПИВО
 пільзненське, живецьке і львівське —
 175 також **ВИНА** і **МЕДИ.** 1-5

КИЛИМИ

Глинянські

ЗАБАВКИ,
 ВИРОБИ ЛОВЦЬКІ,
 КОСМЕТИКИ,
 ФІГУРКИ ГІПСОВІ.

КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ

Львів, вул. Коперника 11. Тел. 26-09

ЛЮДВИК ГЕГЕДІС

ФІЛІЯ: Килими і кошикарські вироби,
 Галицька 5. Тел. 30-32.

124 10-10

Посезонна продаж трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми:

„ОЛЬКА“

Львів, Ринок ч. 35.

біля „Народньої Торговлі“.

116 11-20

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД“

одинокий український католический орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить щотижня і коштує річно 20 зол.

Ті, що цікавляться відносинами в Америці знайдуть у тім органі багато інформацій. Адреса: „CATHOLIC LEADERSHIP“, 815 N. Franklin St., Philadelphia Pa, U. S. A. 172 1-?

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ
І. ЗІХЕРА

Львів, пл. Капітульна ч. 3.

169 (напроти КАТЕДРИ) 3-20

поручає великий вибір рукавичок і панчіх

Рукавички скіряні 6-90, 7-50, 8-50.

Панчохи фільдекос	від 2-50
„ фільдекос і нитяні	2-90
„ фільдекос I-a	4-59
Реформи фільдекос	4-
„ шовкові	9-
Сорочки попелінові	14-
Пантофельки домові	6-
Капелюхи діточі	2-50
Краватки шовкові	1-90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

Виріб ВЗУТТЯ спортивного й люксового. — Спеціальна робітня репараційна виконує швидко і дешево

І. Мушинський,

Львів, Ягільонська 11 в подвір'ю.
 115 Тел. 25-31. 11-15

Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ 1-сторонні від зол. 26-50
 2-сторонні „ „ 35-
 в цвіті „ „ 40-

МАТЕРАЦИ

з морської трави від зол. 34-50

з волосані „ „ 76-

Сінники готові від зол. 5-
 Подушки з піря „ „ 18-
 Готові пішви „ „ 3-
 „ простирали „ „ 5-50
 „ „ під ковдри „ „ 11-50
 Вовняні коци „ „ 9-50

ПОЛОТНА, РУЧНИКИ, КИЛИМИ і т. п.

найдешевше продає

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

А. ПЕТРУШЕВСЬКИЙ
& М. МЛЕКО

Львів, Коральницька 6., тел. 37-72.

Пінники даром. Для шпиталів, пенсіонерів і т. п. ціни офертові. 9-10

ЗУБИ виробляю ЦІННИКУ

по такім
 1 золот. корона . 18 зол.
 1 золот. зуб . 15 „
 1 зуб на кавчуку 2 „
 1 репаратура . 3 „

Все з найлучшого матеріалу

РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.

(де каварія de la aix).
 127 Знижок не уділюю! 19-24

РІК
 ОСНОВАННЯ
 1878.

На весняний і літний сезон поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!
 138 8-?

НОВІСТЬ!

Вже вийшли з друку дуже цікаві спомини з 1918 р. Сотника Бориса Монкевича п. з. „Слідами новітніх запорожців“. Спомини написані цікаво і читаються легко.

Замовляти по адресі „Добра книжка“, Львів, Почт. скринка ч. 11. — Ціна книжки 3-60 зол. 1-?

РОБІТНЯ ЖІНОЧИХ
 і ДІТОЧИХ СУКОНЬ

С. Монцібовичевої

приймає

до науки шиття і крою

Львів, Хмельовського 15.

178

1-5

ВИНА краєві і заграничні

:: поручає по конкурентійних цінах ::

168 ГУРТІВНЯ ВИН 4-4

ЖИГМОНТ ВАЙС, Львів, Скарбківська 4. (в пивниці).

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, - Вироби -
САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - солідні -
МАТЕРІЇ на МЕБЛІ нетріскаючі

ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ **КИЛИМИ**
 також

першої якості, в найкращих орнаментах і кресках, поручає і виконує найдешевше

Лев Матвійовський

Львів, Хорущина 8. Телефон 40-11.
 132 9-20